

בְּשִׁבְעֵיתָּ. דְּהוּא אֲתָרָא דְלִית לָהּ נְהוּרָא אֶלָּא מָה
דְּאֲתִיְהִיב לָהּ מִהֵהוּא וּא"ו.

וְתָא חַיֵּי יִשְׂרָאֵל כִּד עֲבָדוּ עֵנְלָא וְאַפְרִישׁוּ בְּרַכָּאן
מִהֵאי הַר חוּרְבַּ דְּאַפְרִישׁוּ מִנִּיהּ וּא"ו וְקִצְצוּ
בְּנִטְיֵעוֹת בְּאִינוֹן נְטִיעָן, מָה כְּתִיב (שמות ל"ג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת עֵדָיִם מִהַר חוּרְבַּ. הֵהוּא עֵדִי עֲלָאָה,
תְּפִלִּין דְּרִישָׁא וְדְרוּעָא דְשׁוּיִין בְּיַד כְּהַה אֲעֲדִיאוּ
מִנְהוֹן. וּמֵאַן אֲתֵר אֲתִיְהִיב לוֹן, מִהַר חוּרְבַּ כִּד
אֲזִדְּווג בָּהּ וּא"ו. וְהִשְׁתָּא (משלי ט"ו) וְנִרְגַן מִפְּרִיד אֶלּוֹף
וְאֲתַעְרוּ עֲלֵיהוֹן חֲרִב.

בְּגִין כִּד בְּנֵי לִוִּי דְעֲבָדוּ לְזִיָּה לְהֵאי אֲתָרָא, אֲתַפְּרְעוּ
מִנְהוֹן. הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שמות ל"ב) וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה
בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לִי אֵלֵי וַיֵּאסְפוּ אֵלָיו כָּל
בְּנֵי לִוִּי, דְּהָא לָא עֲבָדוּ פְּרוּדָא אֶלָּא לְזִיָּה. וְאָמַר לוֹן

לשון הקודש

מָהֶם, וּמֵאִיזָה מְקוּם נִתְּנָן לָהֶם? מִהַר
חוּרְבַּ, בְּשִׁהוּדוּג עִמָּה וּא"ו. וְכַעַת (משלי
ט) וְנִרְגַן מִפְּרִיד אֶלּוֹף, וְעוּרְרוּ עֲלֵיהֶם
אֶת הַחֲרִב.

מִשׁוּם כִּד, בְּנֵי לִוִּי שְׁעִשוּ לְזִיָּה לְמְקוּם
זֶה, נִפְרְעוּ מִהֶם, זֶהוּ שְׁכַתוּב (שמות לב)
וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי
לְהִי אֵלֵי, וַיֵּאסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לִוִּי. שְׁהֲרִי
לֹא עִשׂוּ פְּרוּדָא, אֶלָּא לְזִיָּה. וְאָמַר לָהֶם

שְׂאִין לוֹ אֹר אֶלָּא מִה שְׁנַתְּנָן לוֹ מֵאוֹתוֹ
וּא"ו.

וּבֵאל וּרְאָה, בְּשַׁעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל,
וְהַפְּרִידוּ הַבְּרִכוֹת מִהַר חוּרְבַּ הַזֶּה,
שְׁהַפְּרִידוּ מִמֶּנּוּ וּא"ו וְקִצְצוּ בְּנִטְיֵעוֹת,
בְּאוֹתָן נְטִיעוֹת מִה בְּתוּב? (שמות לב)
וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵדָיִם מִהַר
חוּרְבַּ. אוֹתוֹ תְּכַשִּׁיט עֲלִיוֹן, תְּפִלִּין שְׁל
רֹאשׁ וְדְרוּעַ שְׁשָׁמִים בְּיַד כְּהַה הַסִּירוּ

מִשָּׁה (שמות ל"ב) כֹּה אָמַר יְיָ עֲבְרוּ וְשׁוּבוּ מִשְׁעַר לְשַׁעַר
 בַּמַּחֲנֶה, בְּגִין דְּהָאֵי כ"ה יְהִיב לִזְנוּן רְשׁוּתָא לְמַעְבַּד
 דִּינִין וּמֵאֵן אִיהוּ כ"ה, דָּא הֵר חוֹרֵב וּבְגִין כֶּךָ קִטְלוּ
 מְנַהוֹן בְּשִׁלְשֵׁת אֲלָפֵי אִישׁ, שְׁלִשֵׁת לָא אֲתַמָּר, אֲלָא
 בְּשִׁלְשֵׁת לְקַבֵּל הִנְהוּ תִלְתָּא דְרִגּוֹן דְּהוּוּ מְלִיִין לְהָאֵי
 בְּאֵר. הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית כ"ט) וְהִנֵּה שָׁם שְׁלִשָּׁה
 עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ. בְּגִין דְּאֵינֹן גְּרָמוּ דִּיסְתַּלְקוּן
 מִינָהּ וְהָא אִיְקָמוּהָ.

בְּגִין כֶּךָ פְּקִידַת לִיָּה הָאֵי תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה לְמִשָּׁה
 עַל אֵינֹן עֶשֶׂר נְטִיעֵן וְעַרְבָּה דִּיקִיפּוֹן לְהָאֵי
 מְזִבַּח בְּאֵינֹן עַרְבֵי נַחַל לְקַבֵּל תִּירוּן דְּרִגּוֹן דְּמְקִיפּוֹן
 לְעֵילָא דְּאֵינֹן נְצ"ח הו"ד. וּכְדִין יַעֲבֹדוּן נְסוּף הַמִּים
 מֵאֵינֹן מִזֶּם חַיִּים דְּאֲתִיִין עַל יְדָא דְּצַדִּיק וְלֹא יִמְנַעוּן
 מִהָאֵי מְזִבַּח טִיבוּ עֲלָאָה.

לשון הקודש

שְׁיִסְתַּלְקוּ מִמְנָה, וְהָרִי בְּאֵרוּהָ.
משוּבָּה כֶּךָ צוּתָה תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה
 הַזֹּאת אֵת מִשָּׁה עַל אוֹתָן עֶשֶׂר נְטִיעוֹת
 וְעַרְבָּה, שְׁיִקִּיפוּ אֵת הַמְזִבַּח הַזֶּה עִם
 אוֹתָם עַרְבֵי נַחַל, כִּנְגַד שְׁתֵּי דְרָגוֹת
 שְׁמִקִּיפִים לְמַעְלָה, שְׁהֵם נְצַח וְהוֹד, וְאִזּוּ
 יַעֲשׂוּ נְסוּף הַמִּים אוֹתָם מִים חַיִּים
 שְׁבָאִים עַל יְדֵי צַדִּיק, וְלֹא יִמְנַעוּ
 מִמְזִבַּח הַזֶּה הַטּוֹב הָעֲלִיּוֹן.

מִשָּׁה, כֹּה אָמַר ה' עֲבְרוּ וְשׁוּבוּ מִשְׁעַר
 לְשַׁעַר בַּמַּחֲנֶה. מִשׁוּבָּה שְׁבַעֲל פֶּה הַזֹּאת
 נְתַנָּה לְהֵם רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת דִּינִים. וּמִיָּהוּ
 כֹּה? זֶה הֵר חוֹרֵב, וְלִבְנֵי הִרְגוּ מִהֵם
 בְּשִׁלְשֵׁת אֲלָפֵי אִישׁ. שְׁלִשֵׁת לָא נְאָמַר,
 אֲלָא בְּשִׁלְשֵׁת, כִּנְגַד אוֹתָן שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת
 שְׁהִיוּ מְמַלְאוֹת אֵת הַבְּאֵר הַזֶּה. וְהוּוּ
 שְׁכִתוּב (בראשית כ"ט) וְהִנֵּה שָׁם שְׁלִשָּׁה עֲדָרֵי
 צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ, מִשׁוּבָּה שְׁהֵם גְּרָמוּ

וְתָא חַי כָּל שְׁאָר יוֹמֵי דְשָׁתָא בְּהַאי מִזְבַּח עֲבָדִין
 נְסוּף הַיּוֹן, רְמִיז לְדִינָא דְעֵייל בָּהּ לְמִידָן
 עֲלֵמָא. אֲבָל בְּחַג עֲבָדִין אוֹף בְּמִים חַיִּים. דְּהַא חַיִּים
 וְנִהְיִרוּ אֶתְוֹסַף בְּהַהוּא זְמַנָּא (ישעיה י"א) כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ
 דְּעָה אֶת יְיָ בְּמִים לַיִם מְכַסִּים.

עֲשָׂרָה פְּעָמִים נִמְנָו יִשְׂרָאֵל, אַחַת בִּירִידָתָן
 לְמַצָּרִים דְּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית
 יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרִימָה וְכו' (וגי'). וְאַחַת בְּעֲלִייתָן דְּכְתִיב
 (שְׁמוֹת י"ב) כָּשֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלְפֵי. וּשְׁנַיִם בְּחֻמְשׁ הַפְּקוּדִים
 וּשְׁנַיִם בִּימֵי שְׂאוּל, אַחַת בְּבִזּוּק וְאַחַת בְּטִלְאִים, וְאַחַת
 בִּימֵי דָּוִד (שְׁמוּאֵל ב' כ"ג) וַיִּתֵּן יְיָ אֶת מִסְפַּר הָעָם אֶל
 הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בִּימֵי עֲזָרָא (עזרא ב') כָּל הַקְּהָל בְּאַחַד.
 וְאַחַת לְעֵתִיד לְבָא (ירמיה ל"ג) עוֹד תַּעֲבֹרְנָה הַצֹּאֵן עַל
 יְדֵי מוֹנָה.

לשון הקודש

וְגוֹמַר. וְאַחַת בְּעֲלִיתָם, שְׁכֵתוּב (שְׁמוֹת י"ב)
 כָּשֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלְפֵי. וּשְׁתַּיִם בְּחֻמְשׁ
 הַפְּקוּדִים. וּשְׁתַּיִם בִּימֵי שְׂאוּל, אַחַת
 בְּבִזּוּק וְאַחַת בְּטִלְאִים. וְאַחַת בִּימֵי דָּוִד,
 (שְׁמוּאֵל ב' כ"ג) וַיִּתֵּן יְיָ אֶת מִסְפַּר מִפְּקֹד
 הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בִּימֵי עֲזָרָא, (עזרא ב')
 כָּל הַקְּהָל בְּאַחַד. וְאַחַת לְעֵתִיד לְבָא,
 (ירמיה לג) עוֹד תַּעֲבֹרְנָה הַצֹּאֵן עַל יְדֵי מוֹנָה.

וְכַא וְרָאָה, כָּל שְׁאָר יָמוֹת הַשָּׁנָה עוֹשִׂים
 בְּמִזְבַּח הַזֶּה נְסוּף הַיּוֹן, רִמְזוּ לְדִין שְׁנַכְנֵם
 בָּהּ לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם. אֲבָל בְּחַג עוֹשִׂים
 אִף בְּמִים חַיִּים, שְׁהֲרֵי חַיִּים וְאוֹר נֹסֵף
 בְּאוֹתוֹ זְמַן, (ישעיה י"א) כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ דְּעָה
 אֶת ה' בְּמִים לַיִם מְכַסִּים.

עֲשָׂר פְּעָמִים נִמְנָו יִשְׂרָאֵל: אַחַת
 בִּירִידָתָם לְמַצָּרִים, שְׁכֵתוּב (בְּרֵאשִׁית מז) כָּל
 הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרִימָה

אֲשֶׁרִי אָדָם מֵצֵא חֲכָמָה, דָּא אָדָם עֲלָא דְאֲשֶׁרִי
עֲלוּי טִיבוּ דְעֵתִיקָא. אִימְתִי, כִּד מֵטָא חֲכָמָה
כְּמָה דְאֵת אָמַר (מִשְׁלֵי י"ח) מֵצֵא אִשָּׁה מֵצֵא טוֹב וַיִּפֶּק
רְצוֹן מִיָּי. דָּא רַעוּא דְעֵתִיקָא וּמְאִי אִיהוּ הֵאֵי חֲכָמָה,
דָּא חֲכָמָה זְעִירָא דְהִיא רַבְרָבָא בְּאֵת־חֲבָרוּתָא לְעִילָא.
מֵצֵא, מְאִי מֵצֵא כְּגוֹן דְאֲשֶׁת־תַּכְתֵּת בְּכִלָּא. וְאָדָם יִפִּיק
תְּבוּנָה דְבָעֵי לְעֵינָא וְלֹא־תִפְלָא וְלֹא־פְקָא מֵעוּמְקָא
עֲלָאָה תְּבוּנָה, לְאֲנַהֲרָא לְהֵאֵי חֲכָמָה. וְעַל יְדָא דְמֵאֵן
אֲתַנְהִירַת עַל יְדָא דְאָדָם עֲלָאָה דְמִפִּיק רְצוֹן
מִלְעִילָא לְאֲנַהֲרָא לָהּ:

השלמה מההשמטות (סימן לח)

שֶׁבַע צוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּבְלֵן כְּנַגְדֵן בְּאָדָם, שְׁנַאֲמַר בְּצֵלָם אֱלֹהִים
בְּרָא אוֹתוֹ זָכַר וַיִּנְקְבָה בְּרָא אוֹתָם. וְאֵלוּ הֵן שׁוֹךְ יָמִין
וְשְׂמָאל. יָד יָמִין וְשְׂמָאל גּוֹף וּבְרִית הִרִי שֵׁשׁ. וְהָא

לשון הקודש

וְלְהוֹצִיא מִהַעֲמֵק הַעֲלִיּוֹן תְּבוּנָה לְהֵאִיר
לְחֲכָמָה הַזֶּה, וְעַל יְדֵי מִי הִיא נְאוּרָה? עַל
יְדֵי הָאָדָם הַעֲלִיּוֹן שְׂמִפִּיק רְצוֹן מִלְמַעְלָה
לְהֵאִיר לָהּ:

השלמה מההשמטות (סימן לח)

שֶׁבַע צוּרוֹת קְדוֹשׁוֹת יֵשׁ לוֹ
לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּבְלֵן כְּנַגְדֵן בְּאָדָם,
שְׁנַאֲמַר (בראשית א) בְּצֵלָם אֱלֹהִים בְּרָא
אוֹתוֹ, זָכַר וַיִּנְקְבָה בְּרָא אוֹתָם. וְאֵלוּ הֵן:

אֲשֶׁרִי אָדָם מֵצֵא חֲכָמָה - זֶה אָדָם
הַעֲלִיּוֹן שֶׁהַשְּׂרָה עָלָיו הַטוֹב שֶׁל הָעֵתִיק
(בְּתָר), אִימְתִי. כְּשֶׁמְגִיעָה הַחֲכָמָה, כְּמוֹ
שְׁנַאֲמַר (מִשְׁלֵי י"ח) מֵצֵא אִשָּׁה מֵצֵא טוֹב
וַיִּפֶּק רְצוֹן מֵהָ. זֶה הַרְצוֹן שֶׁל הָעֵתִיק.
וּמֵהִי הַחֲכָמָה הַזֶּה? זֶה חֲכָמָה זְעִירָה שֶׁהִיא
גְּדוּלָה בְּהַתְּחַבְּרוּת לְמַעְלָה. מֵצֵא, מֵה זֶה
מֵצֵא? כְּמוֹ שְׂנַמְצָאת בְּכֵל. וְאָדָם יִפִּיק
תְּבוּנָה - שְׁצָרִיךְ לְעֵינֵי וְלְהַסְתַּכֵּל

אָמַרְתָּ שְׁבַעָה. שְׁבַע הָיִי בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיִי לְבָשָׂר אֶחָד.
 מִשָּׁל לְמָה הִדְבָּר דּוּמָה, לְמַלְךְ שְׁעָלָה בְּלָבוּ לִיטַע
 בְּגַנּוּ תִשְׁעָה אֵילָנִין זְכָרִים וְהָיִי כֻלָּם דְּקָלִים,
 אָמַר בְּשִׂיהֵינּוּ כֻלָּם מִיֵּן אֶחָד, אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּים.
 מָה עָשָׂה, נִטַע אֶתְרוּג בִּינֵיהֶם וְהוּא אֶחָד מֵאוֹתָן
 הִתְשַׁעָה שְׁעָלָה בְּלָבוּ לְהִיּוֹת זְכָרִים וְאֶתְרוּג מָאִי הָיִי,
 נִקְבָּה וְהִינּוּ דְכָתִיב (ויקרא כ"ג) פְּרִי עֵץ הָדָר קַפְתָּ
 תְּמָרִים (ע"ב).

זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאִם. אֶפְשָׁר לֹאמַר בֵּן וְהָא כְּתִיב
 וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ
 אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ וְגו' וְאַחַר כֵּן אֶעֱשֶׂה לוֹ עוֹר
 בְּגַנְדּוֹ. וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעוֹתָיו וַיִּסְגַּר בָּשָׂר תַּחְתָּנָה.
 אֵלָא אִימָא, דְכָתִיב יִצְרָה וְכָתִיב בְּהֵן עֲשִׂיהָ וְכָתִיב
 בְּהֵן בְּרִיאָה. עֲשִׂיהָ דְכָתִיב זָכַר וְנִקְבָּה בָּרָא אוֹתָם,

לשון הקודש

וְאֶתְרוּג מָה נִהְיָה? נִקְבָּה, וְהִנּוּ שְׁכָתוּב
 (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הָדָר קַפְתָּ תְּמָרִים:
 זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאִם (בראשית ה). אֶפְשָׁר לֹאמַר
 בֵּן? וְהָיִי כְּתוּב (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת
 הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ
 וְגוֹמַר, וְאַחַר כֵּן (שם) אֶעֱשֶׂה לוֹ עוֹר
 בְּגַנְדּוֹ. וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעוֹתָיו וַיִּסְגַּר בָּשָׂר
 תַּחְתָּנָה. אֵלָא אָמַר, שְׁכָתוּב יִצְרָה,
 וְכָתוּב בְּהֵן עֲשִׂיהָ, וְכָתוּב בְּהֵן בְּרִיאָה.

שׁוֹךְ יְמִין וְשְׂמָאל, יָד יְמִין וְשְׂמָאל, גּוֹף
 וְבְרִית – הָרִי שֵׁשׁ. וְהָרִי אֶמְרַתְּ שְׁבַע?
 שְׁבַע הֵם בְּאִשְׁתּוֹ, (שם א) וְהָיִי לְבָשָׂר אֶחָד.
 מִשָּׁל לְמָה הִדְבָּר דּוּמָה? לְמַלְךְ שְׁעָלָה
 בְּלָבוּ לִטַע בְּגַנּוּ תִשְׁעָה אֵילָנוֹת זְכָרִים,
 וְהָיִי כֻלָּם דְּקָלִים. אָמַר, בְּשִׂיהֵינּוּ כֻלָּם מִיֵּן
 אֶחָד, אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּים. מָה עָשָׂה? נִטַע
 אֶתְרוּג בִּינֵיהֶם, וְהוּא אֶחָד מֵאוֹתָם
 הִתְשַׁעָה שְׁעָלָה בְּלָבוּ לְהִיּוֹת זְכָרִים.

בַּעַת הַרְפִּיב הַנְּשָׁמָה עַל הַגּוֹף וְאֶסֶף הַכֹּל. וּמִנְלֵן
 יִהְיֶה יִצְרָה לְיִשְׁנָא דְאֶסּוֹפֵי הוּא דְכֹתִיב, וַיִּצַּר יי
 אֱלֹהִים כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל
 הָאָדָם, וְהֵינּוּ דְכֹתִיב עַל הָאָדָם זָכָר וּנְקֵבָה בְּרֵאשִׁית
 וַיְבָרֵךְ אֹתָם (ע"ב).

בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אֹתוֹ בְּכָל אֲבָרָיו וּבְכָל חֲלָקָיו,
 וְהָא אֲמָרִינָן וַא"ו לְמָה הוּא דוּמָה לְעוֹמָה
 אֹר כְּשֶׁלְמָה וְהָא וַא"ו אֵינָה אֶלָּא שֵׁשׁ קְצוּוֹת. אָמַר
 לֵיה, בְּרִית מִלְּה וְזוּוּגוֹ שֶׁל אָדָם חֲשִׁבִינָן אַחַד. שְׁתֵּי
 יָדָיו שְׁלֹשָׁה. רֵאשׁוֹ וְגוֹפּוֹ חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוֹקָיו שְׁשָׁה.
 וּכְנָגְדָם בְּמוֹתָם בְּשָׁמַיִם דְכֹתִיב (קִהְלַת ז) גַּם אֵת זֶה
 לְעַמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. וְהֵינּוּ יָמִים (שְׁמוֹת ל"א) כִּי
 שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יי אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְלֹא
 אָמַר בְּשֵׁשֶׁת יָמִים מְלַמֵּד שֶׁכָּל יוֹם וַיִּזְם יֵשׁ לוֹ כְּחוֹ:
 (עַד כֹּאן מִהַשְׁמָטוֹת)

לשון הקודש

ובְּכָל חֲלָקָיו, וְהָא אָמַר, וַא"ו לְמָה הוּא
 דוּמָה? (תְּחִלָּים קד) לְעַמָּה אֹר כְּשֶׁלְמָה, וְהָא
 וַא"ו אֵינָה אֶלָּא שֵׁשׁ קְצוּוֹת. אָמַר לוֹ,
 בְּרִית מִלְּה וְזוּוּגוֹ שֶׁל אָדָם חֲשׁוּבִים
 אַחַד. שְׁתֵּי יָדָיו שְׁלֹשָׁה. רֵאשׁוֹ וְגוֹפּוֹ
 חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוֹקָיו שְׁשָׁה. וּכְנָגְדָם
 בְּמוֹתָם בְּשָׁמַיִם, שְׁכָתוּב (קִהְלַת ז) גַּם אֵת
 זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. וְהֵינּוּ יָמִים,

עָשָׂה, שְׁכָתוּב זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָא אֹתָם,
 בַּעַת הַרְפִּיב הַנְּשָׁמָה עַל הַגּוֹף וְאֶסֶף
 הַכֹּל. וּמִנְלֵן לָנוּ שִׁיִצְרָה זֶה הוּא לְשׁוֹן
 אֶסּוֹף הוּא שְׁכָתוּב (א שם) וַיִּצַּר ה' אֱלֹהִים
 וְגו' כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם
 וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם, וְהֵינּוּ שְׁכָתוּב עַל הָאָדָם
 - זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָא אֹתָם. וַיְבָרֵךְ אֹתָם.
בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אֹתוֹ. בְּכָל אֲבָרָיו

השלמה מההשמטות המשך הנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּגְו'. פְּקוּדָא דָּא
 לְאַתְעֵסְקָא בְּהַאי עֲלֵמָא בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה
 וְלִמְעַבְדַּ תּוֹלְדִין לְאַתְפְּשֻׁטָא שְׁמָא קְדִישָׁא לְכָל סְטֵרִין
 וְלִמְלֻקַּט רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְמַהוּי יִקְרָא דְקִדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא עֵילָא וְתַתָּא. דְכָל מָאן דְלֵא אֶתְעֵסְק בְּפִרְיָה
 וּרְבִיָּה אֲזַעִיר דִּיּוֹקְנָא דְמִרְיָה דְלֵא אֶשְׁתַּכַּח בְּהַאי
 עֲלֵמָא. וְגָרִים דְלֵא שְׂרִיָּא שְׂכִינְתָּא בְּהַאי עֲלֵמָא
 דְכַמָּה דְאַתּוּסְפֵן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, הֲכִי אֶתּוּסְפֵן לְנִתְתָּא
 (נ"א דוּגְמָתָא) בְּהַאי עֲלֵמָא זִיו יִקְרָא דְמִלְפָּא דְכְּתִיב (מְשָׁלִי
 י"ד) בְּרַב עִם הַדְרָת מְלֶךְ וּבְאַפְס לְאִם מְחַתֶּת רְזוּן.

הַדְרָת מְלֶךְ דָּא זִיו יִקְרָא דְמִלְפָּא דְאַתּוּסְפֵן לְנִתְתָּא
 בְּהַאי עֲלֵמָא, מְחַתֶּת רְזוּן דָּא זְעִירוּ

לשון הקודש

וּלְמַטָּה. שְׁכָל מִי שְׁלֵא מִתְעַסְק בְּפִרְיָה
 וּרְבִיָּה, מְקַטִּין אֶת הַדְּמוּת שֶׁל רְבוּנוּ
 שְׁלֵא יִמְצֵא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְגוֹרֵם שְׁלֵא
 תִּשְׁרָה שְׂכִינָה בְּעוֹלָם הַזֶּה. כְּמוֹ
 שְׁמִתּוּסְפוֹת רוּחוֹת וְנִשְׁמוֹת, כִּד מִתּוּסְפֵן
 לְרִדְת וְנִי' דְגִמָּא לְעוֹלָם הַזֶּה כְּבוֹד הַמְּלֶךְ,
 שְׂכָתוּב (מְשָׁלִי י"ד) בְּרַב עִם הַדְרָת מְלֶךְ
 וּבְאַפְס לְאִם מְחַתֶּת רְזוּן.

הַדְרָת מְלֶךְ - זֶה זִיו כְּבוֹד הַמְּלֶךְ
 שְׁמִתּוּסְפֵן לְרִדְת לְעוֹלָם הַזֶּה. מְחַתֶּת רְזוּן

(שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת
 הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלֵא אָמַר בְּשֵׁשֶׁת
 יָמִים, מְלֶמֶד שְׁכָל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לוֹ כְּחוֹ:
 ע"כ מִהַהֲשַׁמְטוֹת.

השלמה מההשמטות המשך הנ"ל
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּגְו'. מְצוּה זִו
 לְהִתְעַסְק בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה
 וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, שְׂיִתְפְּשֻׁט הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
 לְכָל הַצְּדִידִים, וְלִלְקַט רוּחוֹת וְנִשְׁמוֹת,
 שְׂיִהְיֶה כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה

דְּדִיּוֹקְנָא דְּמִלְכָּא דְּאַזְעִיר מִהָאֵי עֲלֵמָא, הֵכִי אֲזַעִיר
 מֵעֵילָא. דְּהָא תְּהוּא זִינָא לָא נָחִית, וְאַתְחַשֵּׁב עַל
 תְּהוּא בְּרַ נֶשׁ כְּאֵילוּ אֲזַעִיר דְּמִין דְּגֵרַע דְּדִיּוֹקְנָא
 דְּלִתְתָּא כְּגוֹנָנָא דְּלֵעֵילָא דְּכְתִיב כִּי בְּצֵלִם אֱלֹהִים
 עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְאִיהוּ אֲזַעִיר צֵלִם אֱלֹהִים לְתִתָּא,
 וְדַמּוּת וְדִיּוֹקְנָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא אֲצַטְרִיךְ בְּרַ נֶשׁ
 לְאַתְעַסְקָא בְּפִרְיָה וְרִבְיָה וְלִמְעַבְדַּ צֵלִם אֱלֹהִים
 לְאַסְנָאָה יִקְרָא דִּי בְּכַל סְטָרִין: (ער כּאן מִהַהֲשַׁמּוּת)

השלמה מההשמטות (סימן לה) רע"א מהימנא

פְּקוּדָא דָּא לְקַיִים פְּרִיָּה וְרִבְיָה לְקַיִים בֵּן וּבַת. בְּגִין דְּאֵב תַּמָּן י',
 וְאִם תַּמָּן ה', בֵּן תַּמָּן ו', בַּת תַּמָּן ה'. וְאֵב וְאִם דְּלִית לֹזַן בֵּן
 וּבַת, גַּם י"י לָא שְׂרִיא עֲלֵיהוּ, וְכְגוֹנָנָא דָּא כְּעוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית אָמַר
 פְּרוּ וּרְבוּ. פְּרוּ מְסַטְרָא דִּימִינָא וּרְבוּ מְסַטְרָא דְּשְׂמַאלָא דְּבִיָּה בְּרָא
 אֱלֹקִים כֹּלָא, וּבְרָא דָּא עַמּוּדָא דְּאַמְצַעִיתָא. אֶת הָאָרֶץ דָּא
 שְׂכִינְתָּא. וְאַמַּי צְרִיךְ ד', בְּאֵב וְאִם בֵּן וּבַת. בְּגִין דְּהָא אֲתִקְדְּשׁוּ

לשון הקודש

ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות (סימן לה) ר"מ
 מְצַוָּה זֶה לְקַיִם מְצוֹת פְּרִיָּה וְרִבְיָה לְקַיִם
 בֵּן וּבַת, מְשׁוּם שְׂאֵב שָׁם י', וְאִם שָׁם ה',
 בֵּן שָׁם ו', בַּת שָׁם ה', וְאֵב וְאִם שְׂיֵשׁ לָהֶם
 בֵּן וּבַת, גַּם ה' לָא שׁוֹרְהַ עֲלֵיהֶם. וְכִמּוּ זֶה
 בְּמַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית אָמַר (בראשית א) פְּרוּ
 וּרְבוּ, פְּרוּ מִצַּד הַיְמִינִי, וּרְבוּ מִצַּד
 הַשְּׂמַאל, שְׁבוּ בְּרָא אֱלֹהִים הַכֹּל, וּבְרָא
 זֶה עַמּוּד הָאֲמְצַעִי, אֶת הָאָרֶץ - זֶה

- זֶה הַקְּסָנַת דְּמוּת הַמְּלֹךְ שְׂמַקְטִין
 מִהָעוֹלָם הַזֶּה, כִּדְּ מַקְטִין גַּם לְמַעְלָה,
 שְׁהִרִי אוֹתוֹ זִיז לָא יוֹרֵד, וְנַחֲשֵׁב עַל
 אוֹתוֹ אָדָם כְּאֵלוּ שְׂפָדָּ דְּמִים, שְׁגֵרַע
 הַדְּמוּת שְׁלֵמְטָה כְּמוֹ שְׁלֵמְעֵלָה, שְׁכַתּוּב
 (בראשית ט) כִּי בְּצֵלִם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת
 הָאָדָם. וְהוּא מַקְטִין צֵלִם אֱלֹהִים לְמַטָּה
 וְהַדְּמוּת וְדִיּוֹקְנָא לְמַעְלָה, וְלִבְנֵי צְרִיךְ אָדָם
 לְהַתְעַסֵּק בְּפִרְיָה וְרִבְיָה וְלַעֲשׂוֹת צֵלִם
 אֱלֹהִים לְהַגְדִּיל כְּבוֹד ה' בְּכַל הַצְּדָדִים:

וְאֵת־בְּרָכוֹ בְּשֵׁלֶשׁ קְדוּשׁוֹת וְשִׁבַע בְּרָכָאן דְּאֵינּוּן י', צְרִיכִין לְמַהּוּי ד' אֲתוּנֵן דְּשָׂרְיִין עֲלֵיהוּ עֶשְׂרָה, לְמַהּוּי בְּרַ נֶשׁ רִשׁוֹת הִיחִיד לְמֵאֲרִיָּה, דְּרַחְבּוֹ ד' וְנִבְהוּ י'. וּמֵאן דְּמִתְעַסֵּק בְּאֲרִיָּתָא וּבְמִצְוָה בְּדַחִילוֹ וּבְרַחֲמֵי דְמֵאֲרִיָּה בְּאַתְרֵי דִּירָאָה שְׂרִיא תַמְן י', בְּאַתְרֵי דְאַהֲבָה שְׂרִיא תַמְן ה'. בְּאַתְרֵי דְתוֹרָה שְׂרִיא ו', וּבְאַתְרֵי דְמִצְוָה שְׂרִיא ה'. בְּאַתְרֵי דְמַחְשָׁבָה דְאַתְמָר בְּהַ (שְׁמוּאֵל ב ז) וְזֹאת תוֹרַת הָאָדָם, כְּלִיל מְכֻלָּא. שְׂרִיא בֵּיהּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (תהלים קכ"ו) אִם יֵי לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׂוֵא עֲמְלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ, מָאִי שָׂוֵא עֲמְלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ, אֵינּוּן סְמֵא"ל וְנִחַשׁ ע"כ: (עַד כֵּאן מִהַשְׁמַטוֹת)

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, דְּאַתְּכְּלִיל בְּשִׁית סְטָרִין כְּלִיל מְכֻלָּא כְּגִוּוֹנָא דְלַעִילָא, בְּשִׁיפֵי מְתַקְנֵן בְּרִזָּא דְחֲכֻמָּתָא כְּדָקָא יָאוֹת כְּלָא תְּקוּנָא עֲלָאָה. נַעֲשֶׂה אָדָם רִזָּא דְכַר וְנוֹקְבָא כְּלָא בְּחֲכֻמָּתָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה. בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ לְאַשְׁתַּכְּלֵלָא דָּא

לשון הקודש

וְזֹאת תוֹרַת הָאָדָם, כְּלִיל מִהֶבֶל, שׁוֹרָה בּוֹ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, (תהלים קכ"ו) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׂוֵא עֲמְלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ. מַה זֶה שָׂוֵא עֲמְלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ? אֵלּוֹ סְמֵא"ל וְנִחַשׁ: ע"כ מִהַשְׁמַטוֹת.

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ – שְׁנִכְלֵל בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים כְּלִיל מִהֶבֶל כְּמוֹ שְׁלַמְעֵלָה, בְּאֵיבָרִים מְתַקְנִים בְּסוּד הַחֲכֻמָּה כְּרֵאוּי, הֶבֶל תְּקוּנָה עֲלִיוֹן. נַעֲשֶׂה אָדָם – סוּד שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה, הֶבֶל בְּחֲכֻמָּה קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה. בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ –

שְׁכִינָה. וְלָמָּה צְרִיךְ אַרְבַּע, בָּאָב וְאִם בֵּין וּבֵת? מִשּׁוּם שֶׁהָרִי הַתְּקַדְּשׁוֹ וְהַתְּבָרְכוֹ בְּשֵׁלֶשׁ קְדוּשׁוֹת וְשִׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁהֵם י', צְרִיכוֹת לְהִיּוֹת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שְׁשׁוּרוֹת עֲלֵיהֶם עֶשְׂרָה, לְהִיּוֹת אָדָם רִשׁוֹת הִיחִיד לְאֲדוּנֵן, שְׂרַחְבּוֹ אַרְבַּעָה וְנִבְהוּ עֶשְׂרָה. וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוָה בִּירְאָה וּבְאַהֲבַת אֲדוּנֵן, בְּמָקוֹם יְרָאָה שְׁרוּיָה שֵׁם י', בְּמָקוֹם אַהֲבָה שְׁרוּיָה שֵׁם ה', בְּמָקוֹם תוֹרָה שְׁרוּיָה ו', וּבְמָקוֹם מִצְוָה שְׁרוּיָה ה', בְּמָקוֹם הַמַּחְשָׁבָה שְׁנֵאֲמַר בְּהַ (שְׁמוּאֵל א–ב יט)

בְּרָא לְמַהְיוֹ (ד"א ל"ג ח"ד) הוּא יְחִידַי בְּעֶלְמָא שְׁלִיט
עַל כֻּלָּא:

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה (ד"א כ"ל) וַהֲנִיחַ טוֹב
מְאֹד, הֲכָא אֶתְתַּקֵּן מַה דְּלֵא אֶתְמַר פִּי טוֹב
בְּשַׁנֵּי בְּגִין דְּאֶתְבְּרִי בֵּיה מוֹתָא, וְהֲכָא אֶתְמַר וַהֲנִיחַ
טוֹב מְאֹד. וְאִזְלָא פְּמַה דְּאָמְרִי חֲבַרְיָא וַהֲנִיחַ טוֹב
מְאֹד זֶה מוֹת.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וַהֲנִיחַ טוֹב מְאֹד,
וְכִי לָא חָמָא לִיחַ קוּדְם. אֵלָא כֻּלָּא חָמָא לִיחַ
קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמֵאן דְּאָמַר אֶת כָּל, לְאַסְנָאָה כָּל
דְּרִין דִּיִּיתוּן לְבַתָּר פִּין, וְכֵן כָּל מַה דִּיתְחַדֵּשׁ בְּעֶלְמָא
בְּכָל דְּרָא וְדָרָא עַד לָא יִיתוּן לְעֶלְמָא. אֲשֶׁר עָשָׂה,
דָּא כָּל עוֹבְדִין דְּבְרָאשִׁית, דִּתְמָן אֶתְבְּרִי יְסוּדָא
וְעַקְרָא לְכָל מַה דִּיִּיתִי וַיִּתְחַדֵּשׁ בְּעֶלְמָא לְבַתָּר פִּין.
וּבְגִין כֵּךְ חָמָא לִיחַ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לָא תוּחַ

לשון הקודש

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וַהֲנִיחַ
טוֹב מְאֹד, וְכִי לָא רָאָה אוֹתוֹ קוּדְם? אֵלָא
הַכֵּל רָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמַה שְׂאָמַר
אֶת כָּל - לְרַבּוֹת כָּל הַדּוֹרוֹת שְׂיִבּוּאוּ
אַחַר כֵּךְ, וְכֵן כָּל מַה שְׂיִתְחַדֵּשׁ בְּעוֹלָם
בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּטַרְסִים שְׂיִבּוּאוּ לְעוֹלָם.
אֲשֶׁר עָשָׂה - זֶה כָּל מַעֲשֵׂי בְרָאשִׁית
שְׂשָׁם נְבָרָא יְסוּד וְעַקֵּר לְכָל מַה שְׂיִבּוּא

לְהִתְתַּקֵּן זֶה בְּנִיחַ לְהִיּוֹת וְאַחֲרָיִךְ הוּא יְחִידַי
בְּעוֹלָם שְׁלִיט עַל הַכֵּל.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וַיֵּרָא כֻּלּוֹ
וַהֲנִיחַ טוֹב מְאֹד - כָּאֵן נִתְקַן מַה שְׁלֵא
נְאָמַר פִּי טוֹב בְּשַׁנֵּי, מִשּׁוּם שְׂבֻב נְבָרָא
הַמְּוֹת. וְכָאֵן נְאָמַר וַהֲנִיחַ טוֹב מְאֹד,
וְהוֹלְכִים כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ הַחֲבַרְיִים, וַהֲנִיחַ טוֹב
מְאֹד - זֶה הַמְּוֹת.

וַשְׁוֵי כֹלָא בְּעוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית. יוֹם הַשְּׁשִׁי, מָאִי שְׁנָא
 בְּכִלְהוּ יוֹמֵי דְלָא אֶתְמַר בְּהוּ ה"א, אֶלָּא תָּכֵא כִּד
 אֶשְׁתְּכַלֵּל עַלְמָא אֶתְחַבְּרַת נּוֹקְבָא בְּדְכוּרָא בְּחַבּוּרָא
 חַד, ה' בְּשִׁשִּׁי (ד"א דְאִיהוּ ס"א יְסוּד) לְמַחְוֵי כֹלָא חַד. וַיְכַלּוּ,
 אֶשְׁתְּכַלֵּלוּ כֹלָא חַד (ד"א בְּחַד). אֶשְׁתְּכַלֵּלוּ מִכֹּלָא
 וְאֶשְׁתְּלִימוּ בְּכֹלָא:

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח
 מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאָיִךְ (תהלים לא)
 פְּעֻלַּת לַחּוּסִים בְּךָ נֶגְדַּ בְּנֵי אָדָם. תָּא חַוִּי, קְדָשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא בְּרָא לְבַר נָשׁ בְּעַלְמָא, וְאֶתְקִין לִיהַ לְמַחְוֵי
 שְׁלָיִם בְּפוֹלְחָנִיהּ וְלֹאֲתַתְקַנָּא אֲרַחֲוֵי, בְּגִין דִּיזְבִּי
 לְנִתְוֹרָא עֲלָאָה דִּנְגִיזוּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקֵי
 כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (ישעיה סד) עֵין לֹא רֵאתָה אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ
 יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לוֹ.

לשון הקודש

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. רַבִּי
 אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר
 צָפַנְתָּ לִירֵאָיִךְ פְּעֻלַּת לַחּוּסִים בְּךָ נֶגְדַּ בְּנֵי
 אָדָם. בֵּא רֵאָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא
 אָדָם בְּעוֹלָם וְהִתְקִין אוֹתוֹ לְהִיּוֹת שְׁלָם
 בְּעוֹבְדָתוֹ וְלִתְקַן אֶת דְּרָכָיו כְּדִי שְׂיִזְבְּהַ
 לְאוּר הָעֲלִיּוֹן שְׁנַגְזוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְצַדִּיקִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (ישעיה סד) עֵין לֹא
 רֵאתָה אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לוֹ.

וַיִּתְחַדֵּשׁ בְּעוֹלָם לְאַחַר מִכּוּן. וּמִשּׁוּם כְּךָ
 רֵאָה אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שְׁלָא
 הָיָה, וְשֵׁם אֶת הַכֹּל בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.
 יוֹם הַשְּׁשִׁי – מָה שׁוֹנָה בְּכָל הַיָּמִים שְׁלָא
 נֶאֱמַר בָּהֶם ה"א? אֶלָּא כִּי אֵין כְּאֲשֶׁר נִתְקַן
 הָעוֹלָם, הִתְחַבְּרָה הַנְּקֻבָּה בְּזִכְרָא בְּחַבּוּר
 אַחַד. ה' בְּשִׁשִּׁי וְשֵׁהוּא וְיְסוּדוֹ לְהִיּוֹת הַכֹּל
 אַחַד. וַיְכַלּוּ – נִתְקַנּוּ הַכֹּל אַחַד וּכְאֲחַדוֹ.
 נִתְקַנּוּ מִהַכֹּל וְהִשְׁתַּלְּמוּ בְּכָל.

השלמה מההשמטות (סימן ט"ל)

יִשָּׁב רַבִּי בְּרַכְיָה וְדַרְשׁ מָאִי הָאִי דְקָא אָמְרִינָן כָּל יוֹמָא הָעוֹלָם הֵבֵא, וְלֹא יִדְעִינָן מָאִי קָאָמַר, הָעוֹלָם הֵבֵא מִתְרַגְּם עֲלֵמָא דְאֵתִי מְלַמֵּד שְׁקוּדָם שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם עָלָה בְּמַחְשָׁבָה לְבְרָא אֹר גְּדוּל לְהָאִיר וְנַבְרָא אֹר גְּדוּל שְׁאִין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה לְשִׁלוּט בּוּ, צָפָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁאִינָן יְכוּלִין לְסוּבְלוֹ לָקַח שְׁבִיעֵי וְשָׁם לָהֶם בְּמִקְוָמוֹ וְהִשְׁאָר גְּנוּז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא. אָמַר אִם יִזְכוּ בְּזֶה הַשְּׁבִיעֵי וַיִּשְׁמְרוּהוּ, אֵתְנָן לָהֶם זֶה לְעוֹלָם אַחֲרוֹן. וְהֵינּוּ דְכַתִּיב, הָעוֹלָם הֵבֵא. שְׁפַכְרָא בְּאֵי מְקוּדָם שֵׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שם ל"א) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צִפְנִתָּ לִירְאִיךָ פְּעֻלַת לְחוּסִים כְּךָ נִגְדָּ בְּנֵי אָדָם: (עד כאן מההשמטות)

וּבְמָה (ס"א זבי בר נש) **יִזְכִּי לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְהַהוּא נְהוּרָא,**

לשון הקודש

השלמה מההשמטות (סימן ט"ז)

יִשָּׁב רַבִּי בְּרַכְיָה וְדַרְשׁ, מָה זֶה שְׁאֵנוֹ אֹמְרִים כָּל יוֹם הָעוֹלָם הֵבֵא, וְלֹא יוֹדְעִים מָה אָמַר, הָעוֹלָם הֵבֵא מִתְרַגְּם עֲלֵמָא דְאֵתִי (הָעוֹלָם הֵבֵא), מְלַמֵּד שְׁקוּדָם שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם עָלָה בְּמַחְשָׁבָה לְבְרָא אֹר גְּדוּל לְהָאִיר, וְנַבְרָא אֹר גְּדוּל שְׁאִין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה לְשִׁלוּט בּוּ. צָפָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁאִינָם יְכוּלִים לְסוּבְלוֹ, לָקַח שְׁבִיעֵי וְשָׁם

לָהֶם בְּמִקְוָמוֹ, וְהִשְׁאָר גְּנוּז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא. אָמַר, אִם יִזְכוּ בְּזֶה הַשְּׁבִיעֵי וַיִּשְׁמְרוּהוּ – אֵתְנָן לָהֶם זֶה לְעוֹלָם אַחֲרוֹן, וְהֵינּוּ שְׁפַתוֹב הָעוֹלָם הֵבֵא, שְׁפַכְרָא בְּאֵי מְקוּדָם שֵׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית. זֶהוּ שְׁפַתוֹב (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צִפְנִתָּ לִירְאִיךָ פְּעֻלַת לְחוּסִים כְּךָ נִגְדָּ בְּנֵי אָדָם: ע"כ מההשמטות.

וּבְמָה יִזְכֶּה הָאָדָם לְאוֹתוֹ הָאוֹר?

בְּאוֹרֵייתָא. דְּכָל מָאן דְּאֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא בְּכָל יוֹמָא
 יִזְכֵּי לְמַחְוֵי לִיה חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וְיִתְחַשֵּׁב לִיה
 כְּאֵלוּ בְּאֵנִי עַלְמִין, דְּהָא בְּאוֹרֵייתָא אֶתְבְּנִי עַלְמָא
 וְאֶשְׁתַּכְּלֵל הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי א) יי בְּחֻכְמָה יִסַּד
 אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה, וְכְּתִיב, (משלי ח) וְאֶהְיָה אֶעְלוּ
 אֱמוּנָה וְאֶהְיָה שְׁעֵשׂוּעִים יוֹם יוֹם וְכָל דְּאֶשְׁתַּדַּל בְּהַ
 שְׁכָלִיל עַלְמִין וְקַיִים לִיה.

וְהָא חַיִּי, בְּרוּחָא עֲבִיד קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא עַלְמָא,
 וּבְרוּחָא מִתְקַיֵּמָא, רוּחָא דְאַנּוּן דְּלַעָאן
 בְּאוֹרֵייתָא, וְכָל שְׁכֵן רוּחָא דְהַבֵּל דְּרַבִּי דְבִי רַב. מָה
 רַב טוּבְךָ דָּא טוּבָא דְאַתְגַּנְיִז. לִירֵאִיד לְאַנּוּן דְּחֵלִי
 חֲטָאָה. פְּעֵלְתָ לְחוּסִים בְּךָ. מָאי פְּעֵלְתָ דָּא עוּבְדָּא
 דְּבְרָאשִׁית. רַבִּי אָבָא אָמַר דָּא גֵּן עַדָּן, דְּהָא
 בְּאוּמְנוּתָא עֲבִיד לִיה קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא בְּאַרְעָא

לשון הקודש

ובא וראה, ברוח עשה הקדוש ברוך
 הוא את העולם וברוח הוא עומד, רוח
 של אלו שעוסקים בתורה, וכל שכן
 רוח של הכל תינוקות של בית רבן.
 מה רב טובך – זה הטוב שנגנז. ליראיך
 – לאותם יראי חטא. פעלת לחוסים בך
 – מה זה פעלת? זה מעשה בראשית.
 רבי אבא אמר, זה גן עדן, שהרי
 באמנות עשה אותו הקדוש ברוך הוא

בתורה. שכל מי שמשתדל בתורה בכל
 יום, יזכה להיות לו חלק בעולם הבא,
 ויחשב לו כאלו בנה עולמות, שהרי
 בתורה נבנה העולם ונתקן. זהו שכתוב
 (משלי א) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שממים
 בתבונה, וכתוב (שם ח) ואהיה אצלו אמונ
 ואהיה שעשועים יום יום. שכל מי
 שמשתדל בה, מתקן עולמות ומקים
 אותם.

בְּנוֹנָא דְלַעִילָא. לְאַתְתְּקַפָּא בֵּיהּ צְדִיקָיָא (ד' טו ז"ב)
 הָדָא הוּא דְכְתִיב (תהלים לא) פָּעַלְתָּ לַחֹסִים בָּךְ, נִגְדַּד בְּנִי
 אָדָם, דְּהָא הוּא נִגְדַּד (בְּנִי) אָדָם. וְאַחֲרָא נִגְדַּד עַלְאִין
 קְדִישִׁין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן עֵדֶן לַעִילָא וְנִגְדַּד בְּנִי
 אָדָם הָוֵי (וְאַפִּילוּ אַחֲרָא נִגְדַּד בְּנִי אָדָם הָוֵי) לְאַתְּבַנְשָׂא בֵּיהּ
 צְדִיקָיָא דְעָבְדֵי רַעוּתָא דְמֵאֲרִיהוֹן.

וַיְכַלּוּ, דְכָלוּ עוֹבְדֵי דְלַעִילָא וְעוֹבְדֵי דְלַתְתָּא.
 הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ לַעִילָא וְתַתָּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן
 אָמַר עוֹבְדָא וְאוֹמְנוֹתָא דְאוֹרֵייתָא שְׂבַכְתְּב וְעוֹבְדָא
 וְאוֹמְנוֹתָא דְתוֹרָה שְׂבַעַל פְּהַ. וְכָל צְבָאָם אֵלִין פְּרָטֵי
 דְאוֹרֵייתָא אֶפְוֹן דְאוֹרֵייתָא שְׂבַעִים פְּנִים לְתוֹרָה.
 וַיְכַלּוּ, דְאַתְקִימוּ וְאַשְׁתַּכְּלָלוּ דָּא בְדָא. שָׁמַיִם וְאָרֶץ
 פְּרָט וְכָלְל. וְכָל צְבָאָם, רַוִּי דְאוֹרֵייתָא דְכִיִּין
 דְאוֹרֵייתָא מְסַאֲבֵן דְאוֹרֵייתָא.

לשון הקודש

ומעשים שלמטה. השמים והארץ –
 למעלה ולמטה. רבי שמעון אמר, מעשה
 ואמנות התורה ששכתב ומעשה ואמנות
 תורה שבעל פה. וכל צבאם – אלה
 פרטי התורה, פנים של התורה, שבעים
 פנים לתורה. ויכלו – שהתקיימו ונתקנו
 זה בזה. שמים וארץ – פרט וכלל. וכל
 צבאם – סודות התורה, טהרות
 שבתורה וטמאות שבתורה.

בארץ כמו שלמעלה, לחזק בו את
 הצדיקים. והו שכתוב (תהלים לא) פעלת
 לחוסים בך נגד בני אדם. שהרי הוא
 נגד ובני אדם, והאחר נגד עליונים
 קדושים. אמר רבי שמעון, בן העדן
 למעלה ונגד בני אדם הוא, ואפילו האחר
 הוא נגד בני אדם להתבנס בו צדיקים
 שעושים רצון רבונם.
 ויכלו – שכלו מעשים שלמעלה

השלמה מההשמטות (סימן מ')

שְׁמִינִי מָאֵי הָיִי, יֵשׁ לוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא צְדִיק
אֶחָד בְּעוֹלָם וְחָבִיב לוֹ מִפְּנֵי שְׂמֻקִּים כָּל
הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְהוּא יְסוּדוֹ וְהוּא מְכַלְכְּלוֹ וּמְצַמִּיחוֹ
וּמְגַדְּלוֹ וּמְשַׁמְחוֹ. אֶהוּב וְחָבִיב לְמַעְלָה, נוֹרָא וְאֲדִיר
לְמַטָּה. מְתוּקָן וּמְקוּבָּל לְמַעְלָה, מְתוּקָן וּמְקוּבָּל
לְמַטָּה. וְהוּא יְסוּד הַנְּפָשׁוֹת כָּלָם.

אֲמַרְתָּ שְׁמִינִי וְאֲמַרְתָּ יְסוּד הַנְּפָשׁוֹת כָּלָם, וְהָא
כְּתִיב וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת וַיִּנְפֹּשׁ. אֵין
שְׁבִיעֵי הָיִי, אֶלָּא מְשׁוּם דְּמְכַרְיַע בִּינֵיהוּ, וַיֵּשׁ אֵינּוֹן
תָּלַת לָרַע וְתָלַת לְעִיל, וְהוּא דְּאֶכְרַע בִּינֵיהוּ. וּמָאֵי
טַעְמָא אֶקְרִי שְׁבִיעֵי, וְכִי הוּא בְּשְׁבִיעֵי, לֹא. אֶלָּא
מִפְּנֵי שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שַׁבַּת בְּשַׁבַּת בְּאוֹתָהּ
הַמְּדָה. וְכְתִיב (שְׁמוֹת ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יי אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת וַיִּנְפֹּשׁ.

לשון הקודש

אֲמַרְתָּ שְׁמִינִי, וְאֲמַרְתָּ יְסוּד הַנְּפָשׁוֹת
כָּלָם, וְהָרִי כְּתוּב וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת
וַיִּנְפֹּשׁ? בֵּן שְׁבִיעֵי הוּא אֶלָּא מְשׁוּם
שְׂמֻכְרִיעַ בִּינֵיהֶם, וַיִּשְׁנֵם שְׁלֹשׁ לְמַטָּה
וְשְׁלֹשׁ מִמַּעַל, וְהוּא שְׂמֻכְרִיעַ בִּינֵיהֶם.
וּמָה הַטַּעַם נִקְרָא שְׁבִיעֵי? וְכִי הוּא
בְּשְׁבִיעֵי? לֹא, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שַׁבַּת בְּשַׁבַּת בְּאוֹתָהּ הַמְּדָה,
שַׁבַּתוֹב (שְׁמוֹת ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה'

השלמה מההשמטות (סימן מ')

שְׁמִינִי מָה הוּא? יֵשׁ לוֹ
לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא צְדִיק אֶחָד בְּעוֹלָם
וְחָבִיב לוֹ, מִפְּנֵי שְׂמֻקִּים כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ,
וְהוּא יְסוּדוֹ, וְהוּא מְכַלְכְּלוֹ וּמְצַמִּיחוֹ
וּמְגַדְּלוֹ וּמְשַׁמְחוֹ, אֶהוּב וְחָבִיב לְמַעְלָה,
נוֹרָא וְאֲדִיר לְמַטָּה, מְתוּקָן וּמְקוּבָּל
לְמַעְלָה, מְתוּקָן וּמְקוּבָּל לְמַטָּה, וְהוּא יְסוּד
הַנְּפָשׁוֹת כָּלָם.

מִלְמַד שְׁכַל יוֹם וַיּוֹם יֵשׁ לוֹ מֵאֲמַר אֶחָד שֶׁהוּא אֲדוֹן
לוֹ, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְרָא בּוֹ, אֲלֵא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פּוֹעֵל
בְּעוֹלָם פְּעוּלָה הַמְּסוּרָה לוֹ בְּיָדוֹ.

פְּעוּלוֹ כָּלָם פְּעוּלָתָם וְקִימוֹ מֵעֲשִׂיהֶם לְבַד, בָּא יוֹם
הַשְּׁבִיעִי וּפְעַל פְּעוּלָתוֹ. שְׁמַחוּ כָּלָם וְאַף
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלֹא עוֹד אֲלֵא שְׁנִדְלָה נִשְׁמָתוֹ,
דְּכִתִּיב וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת וַיִּנְפֹּשׁ. וּמֵאֵי הָיִי שְׁבִיתָה
זוֹ דְּלֹא הָיִי בָּהּ מְלֹאכָה, וְהָיִי הַנְּחָה. דְּכִתִּיב שַׁבַּת.
מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דְּדוּמָה, לְמַלְךְ שֶׁהָיָה לוֹ שְׁבַעָה גְנוֹת,
וּבִגְן הָאֱמֻצְעֵי מַעֲיָן נָאָה נוֹבַע מִמְּקוֹר מַיִם חַיִּים,
שְׁלֹשָׁה מֵימֵינוֹ וְשְׁלֹשָׁה מִשְׁמָאלוֹ. וּמִיָּד שְׁפּוֹעֵל
בְּעוֹלָם, אֲזִי מִתְּמַלֵּא וְשִׂמְחִים כָּלָם. וְאוֹמְרִים לְצַרְכֵּנוּ
הוּא מִתְּמַלֵּא וְהוּא מְשַׁקָּה אוֹתָם וּמְנַדְּלָם וְהֵם
מְמַתִּינִין וְשׁוֹכְתִין וְהוּא מְשַׁקָּה אֶת הַשְּׁבַעָה. וְהָא

לשון הקודש

הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת וַיִּנְפֹּשׁ. וּמֵהִי שְׁבִיתָה זוֹ?
שְׂאִין בָּהּ מְלֹאכָה, וְהִיא מְנוּחָה, שְׁכִתוּב
שַׁבַּת. מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דְּדוּמָה? לְמַלְךְ
שֶׁהָיָה לוֹ שְׁבַעָה גְנוֹת, וּבִגְן הָאֱמֻצְעֵי מַעֲיָן
נָאָה נוֹבַע מִמְּקוֹר מַיִם חַיִּים, שְׁלֹשָׁה
מֵימֵינוֹ וְשְׁלֹשָׁה מִשְׁמָאלוֹ, וּמִיָּד שְׁפּוֹעֵל
בְּעוֹלָם אֲזִי מִתְּמַלֵּא, וְשִׂמְחִים כָּלָם
וְאוֹמְרִים: לְצַרְכֵּנוּ הוּא מִתְּמַלֵּא. וְהוּא
מְשַׁקָּה אוֹתָם וּמְנַדְּלָם, וְהֵם מְמַתִּינִים

אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
שַׁבַּת וַיִּנְפֹּשׁ. מִלְמַד שְׁכַל יוֹם וַיּוֹם יֵשׁ לוֹ
מֵאֲמַר אֶחָד שֶׁהוּא אֲדוֹן לוֹ, לֹא מִפְּנֵי
שֶׁהוּא נִבְרָא בּוֹ, אֲלֵא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פּוֹעֵל
בְּעוֹלָם פְּעוּלָה הַמְּסוּרָה לוֹ בְּיָדוֹ.

פְּעוּלוֹ כָּלָם פְּעוּלָתָם וְקִימוֹ מֵעֲשִׂיהֶם לְבַד
– בָּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי וּפְעַל פְּעוּלָתוֹ. שְׁמַחוּ
כָּלָם, אֵף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא עוֹד
אֲלֵא שְׁנִדְלָה נִשְׁמָתוֹ, שְׁכִתוּב וּבִיּוֹם